

Sygn. akt I.Ca 109/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 maja 2019r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Alicja Wiśniewska (spr.)
Sędziowie	SSO Aneta Ineza Sztukowska SSO Małgorzata Szostak – Szydłowska
Protokolant:	St. sekr. sądowy Ewa Andryszczyk

po rozpoznaniu w dniu 8 maja 2019 roku w Suwałkach

na rozprawie

sprawy z powództwa W. P.

przeciwko B. P.

o wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego

na skutek apelacji pozwanego B. P. od wyroku Sądu Rejonowego w Suwałkach z dnia 16 stycznia 2019 roku, sygn. akt III RC 158/18

I. Zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I., w ten sposób, że powództwo oddala.

II. Przyznaje ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Suwałkach na rzecz adw. M. S. z Kancelarii Adwokackiej w S. kwotę 600 zł (sześćset złotych) powiększoną o należny podatek VAT tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

SSO Alicja Wiśniewska SSO Aneta Ineza Sztukowska SSO Małgorzata Szostak – Szydłowska

Sygn. akt I Ca 109/19

UZASADNIENIE

Powód W. P. w pozwie skierowanym przeciwko B. P. wniósł o ustalenie, że jego obowiązek alimentacyjny wobec pozwanej wygaś.

W uzasadnieniu podniósł, że dotychczas nie uiszczał pozwanej należnych jej alimentów, bowiem w ramach podziału majątku dorobkowego B. P. uzyskała własność mieszkania położonego w S. przy ul. (...), wobec czego była zobowiązana spłacić powoda na kwotę około 60.000 zł. Strony porozumiały się, że alimenty należne pozwanej w kwocie 450 zł miesięcznie będą zaliczone na poczet w/w spłaty. Nadto W. P. wskazał, że znacznemu pogorszeniu uległ stan jego zdrowia, co w sposób oczywisty rzutuje na jego możliwości zarobkowe.

Pozwana B. P. wniosła o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 16 stycznia 2019r. w sprawie sygn. akt III RC 158/18 Sąd Rejonowy w Suwałkach ustalił, że obowiązek alimentacyjny powoda W. P. wobec pozwanej B. P. wynikający z prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Suwałkach z dnia 17 października 2007 roku, w sprawie sygn. akt III.RC.184/07, w kwocie po 450 złotych miesięcznie, wygasł z dniem 11 czerwca 2018 roku, odstąpił od obciążania pozwanej kosztami procesu oraz zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. S. kwotę 1 476 zł, w tym kwotę 276 zł należnego podatku VAT, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Powyzsze rozstrzygnięcie zapadlo w oparciu o nastepujace ustalenia faktyczne i prawne.

Sąd Rejonowy w Suwałkach prawomocnym wyrokiem z dnia 17 października 2007 roku w sprawie sygn. akt III.RC.184/07 zasądził od W. P. na rzecz B. P. alimenty w wysokości 450 zł miesięcznie.

W dacie ostatniego wyrokowania W. P. miał 48 lat i w celach zarobkowych przebywał w S..

B. P. miała 45 lat i utrzymywała się z zasiłku stałego w wysokości 335,80 zł. Była osobą niepełnosprawną w stopniu umiarkowanym, leczyla się psychiatrycznie.

Aktualnie powód W. P. ma 59 lat. Z zawodu jest murarzem-tynkarzem. Na stałe mieszka w Irlandii. Z powodu problemów zdrowotnych od października 2018 r. przebywa na zwolnieniu lekarskim. Utrzymuje się z zasiłku chorobowego w kwocie około 260 euro tygodniowo. W/w choruje na zwyrodnienie stawów kolanowych, biodrowych i kręgosłupa. Nadto stwierdzono u niego guza pęcherza moczowego oraz żylaki prawej kończyny dolnej. Do czasu zwolnienia lekarskiego pracował jako budowlaniec i zarabiał około 400 euro tygodniowo. Żona powoda nie pracuje. W/w otrzymują tzw. rodzinne w wysokości 410-420 euro miesięcznie. Powód ma na utrzymaniu dwóch 17-letnich synów (bliźniaki), z których jeden ma problemy gastrologiczne i wymaga stosowania diety.

W. P. ponosi następujące koszty związane z utrzymaniem: za prąd płaci około 120-130 euro miesięcznie, za gaz – około 50 euro, za mieszkanie – 600 euro. Synowie powoda są pod kontrolą ortodontyczną, koszt wizyty wynosi 20-25 euro raz na dwa miesiące (wyjaśnienia informacyjne powoda k. 186-186v; zestawienie wydatków k.8; odcinki z wypłatą wynagrodzenia k.13-14,21; zaświadczenie lekarskie k. 15-17,24-25,88-89,172-175,197; pismo k.19,184-185,190,209-210; rachunki k.38-55; faktury k.177-188,203-208; zaświadczenie k.198-200).

Pozwana B. P. ma obecnie 56 lat. Z zawodu jest laborantem-mleczarzem. Nadal utrzymuje się z zasiłku stałego z (...)u w kwocie 604 zł miesięcznie. Okresowo korzysta z dofinansowania na zakup żywności w kwocie 22 zł. Mieszkanie, które otrzymała w ramach podziału majątku dorobkowego przekazała córce, która przebywa w Anglii. Córka pozwanej opłaca czynsz za to mieszkanie, zaś pozwana - rachunki za wodę - około 50 zł, za światło - 40-50 zł i za gaz – około 40 zł. Pozwana leczy się psychiatrycznie oraz na tarczycę. Przyjmuje leki, za które płaci około 50-100 zł miesięcznie. W/w pali papierosy. Otrzymała odszkodowanie po zmarłej siostrze w kwocie 8.000 zł. Połowę tej kwoty przekazała córce mieszkającej w S. – K. K., zaś resztę wydatkowała na lodówkę i telefon. Według świadka K. K. gdyby pozwana rozsądnie dysponowała pieniędzmi, które otrzymuje, wystarczyłoby ich na jej potrzeby. Świadek pomaga matce, zapraszając ją jak najczęściej na obiady.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, iż po stronie powoda nastąpiła istotna zmiana stosunków, w rozumieniu art.138 k.r.o., która uzasadniała uwzględnienie powództwa.

Sąd Rejonowy wskazał, iż od daty zasądzenia alimentów od powoda W. P. na rzecz pozwanej B. P. upłynęło 11 lat. Sąd Rejonowy podkreślił, że pozwana mimo zasądzenia na jej rzecz alimentów w kwocie 450 zł od powoda, w rzeczywistości nigdy ich nie otrzymywała. Strony bowiem umówiły się, że zostaną one zaliczone na poczet spłaty należnej powodowi od pozwanej, w ramach podziału majątku dorobkowego. Mimo faktycznego nie uiszczania przez powoda należnych byłej żonie alimentów, była ona w stanie dotychczas zaspokoić swoje potrzeby. Orzeczenie sądu

ustalające wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego powoda, w żaden sposób nie pogorszy więc sytuacji materialnej B. P..

Zdaniem Sądu Rejonowego, który w tym zakresie powołał się na zeznania świadka K. K. (córki stron), pozwana ma problem z rozsądnym gospodarowaniem pieniędzmi i pali dużą ilość papierosów (około 2 paczki).

W ocenie Sądu Rejonowego od daty ostatniego orzeczenia w sprawie istotnie pogorszyła się sytuacja powoda. W. P. ma poważne problemy zdrowotne, skutkujące długotrwałym zwolnieniem lekarskim, a co za tym idzie obniżeniem jego dochodów (z około 400 euro do około 260 euro tygodniowo). Powyższe wiąże się także z ponoszeniem kosztów leczenia (leki, iniekcje itp.). Dodatkowo synowie powoda z obecnego małżeństwa mają po 17 lat, a więc nakłady na ich utrzymanie również wzrosły (powód jest jedynym żywicielem rodziny).

O wynagrodzeniu pełnomocnika pozwanej Sąd Rejonowy orzekł na podstawie § 10 ust. 1 pkt 9 w zw. z § 10 ust. 4 i § 8 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 03.10.2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (tj. Dz.U. z 2019 r., poz. 18), a o odstąpieniu od obciążania pozwanej kosztami procesu Sąd orzekł na podstawie art.102 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku w części, tj. co do punkt I. wniosła pozwana B. P..

Orzeczeniu temu zarzuciła:

1) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku i mający na niego wpływ, a polegający na uznaniu, iż materiał dowodowy zebrany w toku postępowania w postaci wrywkowych zeznań powoda oraz nieprzetłumaczonych na język polski dokumentów wskazuje, iż sytuacja powoda zmieniła się tak diametralnie, iż nie jest on w stanie ponieść zasądzonego przez Sąd obowiązku alimentacyjnego.

2) Naruszenie prawa procesowego:

a) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegający na wyprowadzeniu z materiału dowodowego wniosków z niego nie wynikających, a nadto sprzecznym z doświadczeniem życiowym i zasadami logicznego rozumowania poprzez błędna analizę zeznań stron postępowania skutkującą przyjęciem, iż sytuacja finansowa powoda w kontekście ustalenia, iż jego nowa żona nie pracuje — pozwala skonstatować w przestrzeni faktycznej przekonanie Sądu, iż takie zachowanie jest zgodne z zasadami doświadczenia zawodowego i życiowego wymaganego od Sądu.

b) art. 328 § 2 k.p.c. poprzez błędne uzasadnienie wyroku w kontekście braku wskazania przez Sąd dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej w aspekcie ustalenia wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego względem pozwanej;

3) Naruszenie prawa materialnego:

a) art. 138 krio w zw. z 144¹ krio w zw. z art. 60 § 2 i 3 krio poprzez dokonanie przez Sąd błędu w subsumcji poprzez wadliwe przyjęcie istnienia związku pomiędzy ustalonym przez Sąd błędnym stanem faktycznym niniejszej sprawy w zakresie ustalenia, iż granice możliwości zarobkowych powoda nie pozwalają nałożenie świadczenia alimentacyjnego na rzecz pozwanej w kwocie 450zł.

b) art. 6 kc poprzez niezastosowanie przez Sąd wskazywanej normy prawnej w procesie ferowania swojego rozstrzygnięcia;

Wskazując na powyższe skarżąca wniosła o uwzględnienie apelacji i oddalenie powództwa w całości. Z daleko posuniętej ostrożności procesowej wniosła o obniżenie świadczenia alimentacyjnego do kwoty 250zł. Domagała się również nieobciążania kosztami postępowania apelacyjnego.

Powód W. P. w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanej kosztów procesu przed Sądem II instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej zasługiwała na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego okoliczności podniesione w apelacji uprawniają do odmiennej oceny stanu faktycznego i wyciągnięcia odmiennych wniosków, co do zaistnienia okoliczności określonych w art. 138 k.r.o.

Zadaniem Sądu I instancji w niniejszej sprawie było ustalenie, czy od czasu ostatniego orzekania w przedmiocie alimentów (17.10.2007r.) zaistniała zmiana pomiędzy stronami stosunku alimentacyjnego, w rozumieniu art. 138 k.r.o. Przez zmianę stosunków należy rozumieć istotne zmniejszenie lub ustanie możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego do alimentacji albo istotne zwiększenie się usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego, wskutek czego ustalony zakres obowiązku alimentacyjnego wymaga skorygowania przez stosowne zmniejszenie albo zwiększenie wysokości świadczeń alimentacyjnych. Ustalenie zmiany stosunków następuje natomiast poprzez porównanie stanu istniejącego w dacie uprawomocnienia się wyroku zasądzającego alimenty ze stanem istniejącym w dacie orzekania o ich podwyższeniu bądź obniżeniu.

Sąd I instancji uwzględniając powództwo w całości wskazał, iż materiał dowodowy zgromadzony w sprawie potwierdził, iż po stronie powoda nastąpiła zmiana stosunków uzasadniająca wygaśnięcie jego obowiązku alimentacyjnego wobec pozwanej. Jednocześnie Sąd ten dokonał analizy sytuacji pozwanej wskazując m.in. na jej niegospodarność w rozporządzaniu osiąganym dochodem jak również nie pogorszenie sytuacji materialnej nawet w przypadku wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego, skoro pozwana faktycznie alimentów od powoda nie otrzymywała z uwagi na ich wzajemne rozliczenia w związku z podziałem majątku.

Ze stanowiskiem Sądu I instancji nie sposób się zgodzić. W pierwszej kolejności należy wskazać, iż sytuacja materialna pozwanej w dalszym ciągu jest bardzo zła. Z uwagi na niezdolność do pracy i ustalony stopień niepełnosprawności nie jest ona w stanie świadczyć pracy i uzyskuje jedynie zasiłek stały w kwocie 604 zł. Jest osobą schorowaną – cierpi na schizofrenię paranoidalną – co wymaga stałej opieki lekarskiej i systematycznego przyjmowania leków. Łączny dochód uzyskiwany przez pozwaną, w wysokości około 1000 zł, pozwala jej jedynie na zaspokojenie podstawowych potrzeb i zakup leków. Przy dochodach na takim poziomie trudno tu mówić o jakiegokolwiek gospodarności czy rozrzutności. Jak chodzi o wzajemne rozliczenia stron związane z podziałem majątku należy wskazać, iż zaliczenie alimentów należnych pozwanej na poczet spłaty na rzecz powoda, było zdaje się jedynym sposobem aby spłaty dokonać albowiem osiągane przez pozwaną dochody wskazują, iż nie posiadała ona zdolności kredytowej. Powyższe nie oznacza jednak, iż w okresie gdy spłata następowała pozwana nie była zmuszona funkcjonować na poziomie minimum egzystencji. O bardzo trudnej sytuacji materialnej pozwanej świadczy fakt, iż korzystała ona z pomocy społecznej w zakresie dożywiania (zaświadczenie z (...) w S. k.71).

Sąd Okręgowy nie zgodził się również z Sądem I instancji, iż po stronie powoda zaistniały okoliczności, które nie pozwalają na wywiązywanie się przez niego z obowiązku alimentacyjnego.

Zgodzić się należy, iż stan zdrowia powoda uległ pogorszeniu, co spowodowało u niego okresową niemożność świadczenia pracy i uzyskiwanie niższych dochodów. Natomiast nie można stwierdzić za Sądem I instancji, iż taka sytuacja ma miejsce nieprzerwanie od dnia 11 czerwca 2018r. Z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy wynika, iż powód z zasiłku chorobowego korzystał tylko w okresie od 1 do 7 października 2018r. Jak chodzi o okres poprzedzający tę datę i następujący po niej, to nie sposób uznać, iż powód w dalszym ciągu pracy nie świadczył z powodu choroby. Nie wykazał powód również, przy założeniu iż jego niezdolność do pracy utrzymywała się, w jakiej wysokości świadczenia chorobowe otrzymywał.

Odnosząc się do obowiązku utrzymywania przez powoda dwóch synów, wskazać należy, iż obowiązek ten nie powstał w dacie złożenia niniejszego pozwu lecz w dacie ich narodzin, co miało miejsce 17 lat temu. Ponadto rodzina powoda na

utrzymanie dzieci uzyskuje świadczenie rodzinne w wysokości około 420 euro miesięcznie. O bardzo dobrej sytuacji materialnej rodziny powoda świadczy również fakt, iż jego żona od lat nie pracuje zawodowo. Takiego stanu nie może usprawiedliwiać obowiązek opieki nad synami z uwagi na ich niemal pełnoletność, lecz jest to wybór, na który rodzina może sobie pozwolić.

Końcowo należy wskazać, iż alternatywny wniosek zgłoszony w apelacji o ewentualne obniżenie alimentów do kwoty 250 zł miesięcznie nie mógł zostać uwzględniony. Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, iż w zakresie żądania ustalenia wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego nie mieści się żądanie jego obniżenia, albowiem są to dwa różne roszczenia, które wzajemnie się wykluczają. Proces cywilny może się prawidłowo toczyć tylko wówczas, gdy zostanie dokładnie sformułowane żądanie pozwu (art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c.). Stosownie do wymogów art. 187 k.p.c., należy to do obowiązków powoda, który występując z roszczeniem obowiązany jest dokładnie określić jego przedmiot. Ujmując rzecz inaczej, winien on wyraźnie sprecyzować swoje żądanie nie tylko pod względem podmiotowym, ale także przedmiotowym wskazując, jakiego rozstrzygnięcia oczekuje od sądu, co jest równoznaczne z określeniem granic rozpatrywania sprawy przez sąd. Wprawdzie powód zachowuje prawo modyfikowania swojego żądania, niemniej jednak, dopóki tego nie uczyni, sąd nie może wyrokować, co do przedmiotu nieobjętego żądaniem (art. 321 § 1 k.p.c.). Oznacza to, iż powód, który jest dysponentem przedmiotu żądania, musi się liczyć ze skutkami procesowymi żądania, przy którym obstate.

W niniejszej sprawie powód swoje żądanie sformułował jednoznacznie żądając ustalenia wygaśnięcia jego obowiązku alimentacyjnego wynikającego z wyroku Sądu Rejonowego w Suwałkach z dnia 17 października 2007 r. w sprawie sygn. akt III RC 184/07, w którym zasądzono od powoda na rzecz pozwanej alimenty w kwotach po 450 złotych miesięcznie. Analiza stanu faktycznego pod kątem przesłanek do obniżenia wysokości obowiązku alimentacyjnego powoda względem pozwanej wykraczałaby poza granice żądania pozwu. Sąd rozpoznający sprawę nie może bowiem zasądzić czego innego niż żądał powód, ani nie może wyrokować co do rzeczy, która nie była przedmiotem żądania (tak: Sąd Najwyższy w orzeczeniu z 29.11.1949 r., sygn. akt WaC 165/49, DPP 1950, Nr 3, s. 61; wyroku z 12.02.2002 r., sygn. akt I CKN 902/99, LEX nr 54357).

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd Okręgowy na zasadzie art. 386§1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie I., w ten sposób że powództwo oddalił.

W przedmiocie wynagrodzenia pełnomocnika pozwanej ustanowionego z urzędu Sąd orzekł na podstawie § 8 pkt 4 w zw. z § 10 ust. 4 w zw. z §16 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 03.10.2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2016r., poz. 1796 ze zm.).

SSO Alicja Wiśniewska SSO Aneta Ineza Sztukowska SSO Małgorzata Szostak – Szydłowska